

Тази неделя в [електронната библиотека](#) на [desebg.com](#) ви представям най-новата критическа биография на българския комунистически лидер Георги Димитров. Книгата имаше официална [премиера в София през месец май тази година в София.](#)

Георги Димитров заема ключово място в превръщането на БКП в секция на Коминтерна и в налагането на съветския модел на тоталитарна власт в България след окупирането ѝ от Червената армия през септември 1944 г.

За автора на критическата биография на Димитров

Автор на книгата „**Георги Димитров. Една критическа биография**” е **Мона Фосколо**, френски политолог с български корени. Тя е дъщеря на политическия затворник по време на комунистическия режим в България Алфред (Фреди) Фосколо, осъден в края на 60-те години на XX век за участие в нелегална организация, разпространяваща призови срещу управлението на БКП.

Родена в Париж Мона Фосколо стъпва за първи път на българска земя през 1990 г., буквално месеци след рухването на тоталитарното управление на БКП. Тогава тя е едва 14-годишна. По време на следването си в университета „Париж X – Нантер” и водена от желанието да научи повече за българските си корени тя избира тема за бакалавърската си степен „Завземането на властта от комунистите в България 1944-1947 г.”. След това при защита на магистърската си степен работи върху тема „Образът на врага в България 1948-1953 г.”.

Именно тогава, докато проучва историческата, политическата и социологическата литература, се сблъсква с вседесъщото присъствие на Георги Димитров. Тласък за изследването на неговата личност дава и научния й ръководител проф. Марк Лазар след публикуването на „Дневника“ на Димитров през 1997 г. в България. Решението на Мона Фосколо да работи върху критическа биография на Георги Димитров до известна степен е провокирано от факта, че в „Дневника“ на комунистическия функционер са обхваната последните 16 години от живота му, а преходните 50 остават обвини в мъгла.

Книгата е редактирана въз основа на докторската дисертация, защитена от Мона Фосколо през 2004 г. в института по политически науки в Париж. Тя вече е издадена на френски и е получила висока оценка от различни представители на академичните среди.

Какво научаваме от критическата биография на Георги Димитров? Неслучайно за заглавието, което използвам в представянето на българското издание, избрах една оценка, която дава проф. Марк Лазар от Института за политически науки в Париж. „Научната биография на Димитров, която не го възхвалява или заклеймява... доказва, че той несъмнено е колело от механизма, подчинено на системата и на своя ръководител Сталин“, посочва той.

Известният литературен критик и теоретик Цветан Тодоров пише: *„Книгата съдържа голям обем информация, която не е била обединявана под тази форма: от български, руски, английски и френски източници, от публикувани произведения и архиви... Личността на Димитров позволява да се разбере по-добре не само историята на България от първата половина на XX век, но и историята на международното комунистическо движение, а оттам и на Европа... авторката осветлява големите моменти от живота му: активната подготовка в профсъюзната среда, Септемврийското въстание 1923 г., атентата 1925 г., годините в изгнание и нелегалност, Лайпцигския процес, дейността в Коминтерна, Втората световна война и обявяването на „народната република“... В въпросите, които повдига и с информацията, която представя, Мона Фосколо дава забележителен принос към съвременното изследване на европейския комунизъм.“*

Ролята на Димитров за септемврийските бунтове 1923 г.

Без съмнение важно за преодоляване на комунистическата пропаганда в България е проследяването на септемврийските бунтове от 1923 г. и последиците от предварително обречения им неуспех за сваляне на властта. В критическата биография на Георги Димитров Мона Фосколо с точност изследва ролята на комунистическия функционер и отговорността, която той носи заедно с Васил Коларов за самоубийствените действия на привържениците на комунистическата партия, леви земеделци и анархисти.

„Нека припомним, че в разрез дори с болшевишкия опит от Октомври 1917 г. българските комунисти установяват главния си щаб на въстанието извън столицата, на около 30 километра от югославската граница, което позволява бързо и може би програмирано оттегляне. Да подчертаем също, че след тридневни насърчителни и пламенни речи те изоставят „войските” и се оттеглят на сигурно място отвъд границата, докато въоръжените сблъсъци в България продължават” пише Мона Фосколо. Тя подчертава, че Димитров и Коларов със сигурност са били наясно с обстановката в страната, с възможностите за мобилизация на партията, както и за силата на противника. „Те обаче не се колебаят да експлоатират наивността на привържениците си, които убеждават в неминуема победа, за да ги тласнат в касапницата на предизвестената репресия”, посочва авторката.

Тя отделя внимание и на един факт, който БКП и наследниците ѝ винаги пропускат в истинските мотиви за септемврийски събития от 1923 г. А той е свързан със сляпото подчинение и следване на заповедите на Коминтерна. Димитров и Коларов следват инструкциите на Изпълнителния комитет на комунистическия Интернационал за бунта. Днес вече знаем, че неговата скрита цел е дестабилизиране на България и въвличането на българския народ в гражданска война по болшевишкия модел за взимането на политическа власт.

„Притиснати в избора между вярност към БКП и подчинение на Коминтерна, Коларов и Димитров в крайна сметка избират интернационалното за сметка на националното”, посочва Мона Фосколо в главата от книгата, посветена на септемврийските събития, белязали началото на болшевизацията на БКП.

Авторът заключава, че една от личните решаващи роли, които Димитров има, е именно за злополучното Септемврийско въстание през 1923 г., за което самият Димитров не крие, че то прокарва „дълбока кървава бразда” сред обществото. Завет, който и до днес звучи и продължава да разделя българския народ.

Димитров, Москва и тероризмът на БКП

Не по-малко важна е главата „От въстанието към тероризма”, в която Мона Фосколо проследява по-нататъшната дейност на Димитров и достигането до най-кървавия атентат на XX век – този в църквата „Св. Неделя” на 16 април 1925 г., извършен от членове на военната организация на БКП. Мона Фосколо цитира различни архиви на Коминтерна, от които става ясно как и с какви суми той е финансирал дейността на създадения от Георги Димитров Задграничен комитет на БКП във Виена. Така например за всеки член на комитета, включително и Димитров Коминтерна отпуска месечно по 100 долара. За новосъздадената нелегална военна организация на БКП от Москва се отпускат месечно 8600 долара.

„Завоят на Коминтерна от началото на 1925 г. по отношение на въоръжената борба в България нанася съкрушителен удар върху самочувствието на вътрешното ръководство на БКП, което дори не смее да информира за случилото се своите активисти”, посочва Фосколо. Тя посочва, че още през 1924 г. в плановете на членовете на Военната организация на БКП се заражда идеята за „голям удар”, който е осъществен с атентата в църквата „Св. Неделя” година по-късно.

„Комунистическата историография дълго време поддържа, че взривяването на „св. Неделя” е било импровизирана и претупана работа, дело на намиращите се в безизходица войнстващи комунисти”, подчертава Мона Фосколо. Тя посочва, че Васил Коларов, Георги Димитров и Коминтерна се мъчат да оправдая червения терор с белия, независимо от факта, че белият терор се поражда именно в резултат на терористичните действия на комунистите. Атентаторите се изкарват леви сектанти, внедрени в партията, и пропагандата старателно набляга върху издевателствата, извършени от правителството.

Мона Фосколо припомня и един малко по-известен факт. А именно, че експлозивите, послужили за атентата, са доставени в България през Виена по каналите на Коминтерна и на Главното разузнавателно управление на Червената армия (ГРУ). През 30-те години на XX век бившият съветски дипломат Григорий Беседовски, намерил

убежище на Запад, разказва:

"Военното разузнаване във Виена беше в ръцете на Ярославски и Еленски... В техните задължения влизаше не само работата по военното разузнаване [...] Те отговаряха също така за подготовката и снабдяването с взривни вещества и адски машини на отделните крупни диверсионни и терористични акции. Когато софийската катедрала беше взривена [...] последният беше извикан в Москва на доклад. Останал сам във Виена, Ярославски беше потресен от атентата в катедралата, той някак изцяло се промени, отслабна и по цели дни ходеше мрачен и небръснат. Изведнъж изчезна от посолството, оставяйки бележка, че повече не може да работи..."

Мона Фосколо, „Георги Димитров. Една критическа биография”, издателство „Просвета”, 2013 г., 328 страници.